

SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA YOZMA NUTQNI TAKOMILLASHTIRISH

Toshkentova Aziza Sherzod qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Ilmiy rahbar: **Jumayeva Umida Abdurahim qizi**

Annotatsiya. Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining yozma nutqni shakllantirishdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanishning samaradorligi, uning afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirishda zamonaviy metodlardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, yozma nutq, ta'lim, metod, texnologiya, o'quvchi, kompetensiya

Аннотация. В статье анализируется роль технологий искусственного интеллекта в формировании письменной речи. Рассматриваются эффективность применения ИИ в образовательном процессе, его преимущества и недостатки. Также предлагаются современные методы развития письменной речи учащихся.

Ключевые слова: искусственный интеллект, письменная речь, образование, метод, технология, ученик, компетенция

Abstract. This article analyzes the role of artificial intelligence technologies in the development of written speech. It examines the effectiveness, advantages, and disadvantages of using AI in the educational process. The paper also offers modern methods for improving students' writing skills.

Keywords: artificial intelligence, written speech, education, method, technology, student, competence

Kirish. Hozirgi globallashuv davrida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimiga yangi yondashuvlarni olib kirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari o'quv jarayonini optimallashtirish va samaradorligini oshirishda muhim vositaga aylanmoqda. Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida yozma nutqni shakllantirishning ko'plab imkoniyatlari mavjud. Masalan, avtomatik matn tahlili, grammatika va imlo xatolarini aniqlash, matn uslubini yaxshilash, leksik boyitish va individual topshiriqlarni avtomatik tayyorlash. Bular o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, ijodiy fikrlashga yordam beradi va o'qituvchining ish yukini kamaytiradi. Shu bilan birga, sun'iy intellektdan foydalanish jarayonida ba'zi muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Masalan, texnologiyaga ortiqcha bog'liqlik, o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatining susayishi va ba'zan noto'g'ri ma'lumotlar berilishi ehtimoli mavjud. Shu sababli sun'iy intellektni oqilona va maqsadli qo'llash zarur.

Asosiy qism. Sun'iy intellekt — bu inson aqliy faoliyatini modellashtiruvchi texnologiyalar majmui bo'lib, u o'rganish, tahlil qilish va qaror qabul qilish kabi vazifalarni bajaradi.

1. Ta'limda sun'iy intellekt:

- o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlaydi
- bilim darajasini aniqlaydi
- o'qitish jarayonini avtomatlashtiradi

Natijada o'quvchilarning bilim olish jarayoni samaraliroq bo'ladi.

2. Yozma nutqni shakllantirishda sun'iy intellekt imkoniyatlari

•Sun'iy intellekt yordamida yozma nutqni rivojlantirish quyidagi yo'llar orqali amalga oshiriladi:

- Matn yaratish – o'quvchilarga insho, bayon va referat yozishda yordam beradi
- Grammatik tahlil – imlo va uslubiy xatolarni aniqlaydi
- Leksik boyitish – sinonim va iboralarni tavsiya qiladi
- Tahrirlash – matnni yanada mukammal shaklga keltiradi

Bu esa o'quvchilarning yozma nutqini bosqichma-bosqich rivojlantiradi.

3. Zamonaviy metodlar va yondashuvlarSun'iy intellekt asosida quyidagi metodlardan foydalanish mumkin:

- Interaktiv yozuv mashqlari
- Avtomatik baholash tizimi
- Individual topshiriqlar berish
- Onlayn yozma treninglar

Bu metodlar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

4. Afzalliklari va kamchiliklari: tezkor natija olish,xatolarni darhol aniqlash, vaqtni tejash ,o'quvchilarda qiziqish uyg'otish. Kamchiliklari: texnologiyaga ortiqcha bog'liqlik, mustaqil fikrlashning susayishi, noto'g'ri ma'lumot berish ehtimoliShu bois sun'iy intellekt dan foydalanishda muvozanat muhim hisoblanadi.

Sun'iy intellekt yordamida yozma nutqni shakllantirishda turli zamonaviy pedagogik metodlar va yondashuvlardan foydalanish mumkin. Bu metodlar o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish va mustaqil ishlash ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi.

1. Interaktiv yozuv mashqlari. Sun'iy intellekt asosidagi interaktiv platformalar o'quvchilarga turli matnlarni yozishga imkon beradi. Masalan, AI yordamida insholar, hikoyalar, bayonlar va referatlar yaratish mumkin. Dastur o'quvchi matnini tahlil qilib, xatolarni ko'rsatadi va yaxshilash bo'yicha tavsiyalar beradi. Bu o'quvchilarda yozish jarayoniga qiziqishni oshiradi.

2. Avtomatik baholash tizimi. Sun'iy intellekt matnni tezkor va adolatli baholash imkonini beradi. Grammatik, leksik va uslubiy xatolarni aniqlash orqali o'quvchilarga darhol fikr-mulohaza beriladi. Bu metod o'qituvchining ish yukini kamaytiradi va o'quvchilarni mustaqil o'rganishga rag'batlantiradi.

3. Individual yondashuv. AI o'quvchining bilim darajasini aniqlab, unga moslashtirilgan topshiriqlar beradi. Masalan, bir o'quvchiga grammatik xatolarni tuzatish bo'yicha mashqlar, boshqasiga esa leksik boyitish bo'yicha vazifalar berilishi mumkin. Shu bilan o'quv jarayoni har bir o'quvchi uchun samarali bo'ladi.

4. Onlayn yozma treninglar. Onlayn platformalar orqali o'quvchilar turli mashqlarni bajaradi va natijalarni darhol oladi. Masalan, hikoya davom ettirish, matnni qisqartirish yoki boshqa sinf o'quvchilari bilan fikr almashish kabi interaktiv topshiriqlar o'quvchilarni ijodiy ishlashga o'rgatadi.

5. Gamifikatsiya usuli. O'quv jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali (masalan, ball tizimi, mukofotlar, reytinglar) o'quvchilar yozma mashqlarga qiziqish bilan yondashadi. Sun'iy intellekt ushbu jarayonni avtomatlashtiradi va natijalarni kuzatadi.

6. Loyihaviy yondashuv. O'quvchilar AI yordamida kichik loyihalar yaratadilar, masalan, o'z hikoyasini yozish, inshoni rasm bilan boyitish yoki matn tahrirlash. Bu

metod o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi va mustaqil ishlashga rag'bat beradi.

Xulosa. Sun'iy intellekt yozma nutqni rivojlantirishda innovatsion va samarali vosita hisoblanadi. U o'quvchilarning savodxonligini oshirish, fikrni aniq va mantiqiy ifodalash ko'nikmalarini shakllantirishda katta yordam beradi. Biroq undan oqilona foydalanish va o'qituvchi nazorati ostida qo'llash muhimdir. Sun'iy intellekt yozma nutqni shakllantirishda samarali va innovatsion vosita hisoblanadi. U o'quvchilarning fikrlarini aniq va mantiqiy ifodalash, grammatik va leksik bilimlarini rivojlantirish, shuningdek, ijodiy fikrlash qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Zamonaviy pedagogik metodlar, xususan, interaktiv mashqlar, avtomatik baholash tizimi, individual yondashuv, onlayn yozma treninglar va gamifikatsiya usuli o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, sun'iy intellektdan foydalanganda o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini susayishiga yo'l qo'ymaslik va texnologiyadan oqilona foydalanish muhimdir. Shuning uchun, o'qituvchi nazorati ostida sun'iy intellekt vositalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish mumkin. Bu esa ularning ta'limdagi muvaffaqiyati va kommunikativ kompetensiyasini oshirishga xizmat qiladi. Natijada, sun'iy intellekt ta'lim jarayonining sifatini oshirishda samarali vosita bo'lib, o'quvchilarni kelajakdagi ilmiy va kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.
3. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach.
4. UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Challenges and Opportunities.
5. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.